

LISTEK.

Letopis »Maticе Slovenske« za leto 1893. Uredil *Anton Bartel*. Založila in izdala »Matica Slovenska«. V Ljubljani. Natisnila »Narodna Tiskarna« 1893. 306 str. — V tej knjigi čitamo na prvem mestu spis »Iz národne zakladnice«, nabral po Beli Krajini *Janko Barlé*; spis navaja najprej lepo zbirko besed, nató lastna imena domače živine, pregovore in končno reke. — Za tem zaslužnim delcem, ki je zopet pričá koliko dragocenostij je še shranjeno v zakladnici národa slovenskega, priobčil je prof. *Ivan Steklasa* življenjepís slovenskega vojskovodje *Ivana Lenkoviča*, ki je bil leta 1567. imenovan celó za vélikega poveljnika vseh čet na turški meji. Obsežna razprava se naslanja na mnoge priznane vire in se odlikuje po tisti korenitosti, ki diči vse zgodovinske spise našega rojaka. — Tretji spis slove »Južno-avstrijske dežele za prvih let vladanja Leopolda I.«, spisal † *Anton Raič*. Nadaljeval se bode še prihodnje leto. — Kratko ali jako zanimljivo razpravo je priobčil na podlagi Kraft-Ebingove knjige o psihiatriji cand. med. *Fr. Göstl* pod naslovom »Pijanost in blaznost«; v nji so našteje in opisane razne vrste pijanske blaznosti, takó »delirium tremens«, melanholija vzpričo alkoholizma in pijanska blaznost z idejo preganjanja. — Tistim, ki se zanimljejo za vodovod ljubljanski, bodi priporočena peta razprava v »Letopisu«: »Gorenjska kotlina in ljubljanski vodovod«, kjer direktor *Ivan Šubic* najprej podaja geološko skico, potem pa opisuje situvacijo gorenjske kotline, vodne razmere v gorenjski naplavini, vodne razmere na južnem delu kotline, dobavo vode, posamične vodovodne naprave, oddajo in izvrševanje dela, končno pa dosedanje izkušnje, ki jasno pričajo, kakó »povsod zmagonosno triumfuje moderna znanost.« — V »Bibliografiji slovenski« (sestavil *Ivan Tomšič*) so navedena književna dela, izšla od dné 1. januarja 1892. leta do dné 1. januarja 1893. leta; v »Letopisu Maticе Slovenske« pa poročá tajnik in knjižničar *Eugen Lah* najprej o delovanji »Maticе Slovenske« v dóbi od dné 1. novembra 1892. leta do dné 31. oktobra 1893. leta, nató navaja računsko poročilo, za njim poročilo o društveni knjižnici, imenik upravištva za leto 1893., imenik društvenikov, zapisnik umrših ustanovnikov, društva, ki z »Matico Slovensko« zamenjujejo knjige (32), in naposled zaznamek književne zaloge »Maticе Slovenske«. — Predsedništvo pozivlje pisatelje, da bi čimprej (najpozneje do konca meseca aprila t. l.) poslali kaj primernih doneskov za prihodnji »Letopis«. Vzprejemljejo se kakor doslej samó izvirni znanstveni in znanstveno-poučni spisi iz raznovrstnih strok človeškega znanja, sosebno taki, ki ugajajo potrebam našega národa. —

Cerkveno leto, to je, njegovi sveti časi in dnevi. Spisal prof. *Ivan Komljanec*, veroučitelj na c. kr. spodnji gimnaziji v Kočevju. Potrdilo visokočastito knezoškofijstvo ljubljansko. (Ponatis iz »Zgodnje Danice«). V Ljubljani. Tiskali in založili J. Blasnika nasledniki. 1893. 8°. str. 90. Dobiva se pri g. pisatelju broš. po 50 kr., vezana s platnenim hrbtom 60 kr. po pošti 5 kr. več. — G. profesor nam je v svoji knjigi jako spretno pojasnil najprej celoto in duhovni pomen cerkvenega leta, potem nedeljo, spajajočo v sebi kakor v jedru trojni spomin, ki ga vzbuja božični, velikonočni in binkoštni čas. Opisujoč to trojno letno dóbo, navaja posamične praznike. Vsakega spremlja z zanimljivimi zgodovinskimi črticami o pričetku in razvoji njegovem, zajedno razmotrujoč njega pomen, razna imena, obrede v iztočni in zapadni cerkvi. Tam pa tam se ozira tudi na bajeslovje, čegar svetkovinam je prilagodila sv. katóliška cerkev nekatere svoje godove. Med manjšimi prazniki omenja jako umestno god sv. Cirila in Metoda, sv. Hermagora in Fortunata, kot varuhov ljubljanske škofije. Ko bi bil g. pisatelj na

razpravo o nedelji naslonil nauk o mašnih obredih ter na prikladnih mestih vpletel še sv. zakramente (n. pr. pri binkošnih nauk o obredih sv. birme i. t. d.), pozdravili bi lahko v okviru cerkvenega leta popolno »Liturgiko«, rabno pri šolskem pouku. V sedanji obliki pa bode vsekakor izpolnjevalo to delo jako častno nalogo kot pomožna knjiga dijakom, ki se učé katoliškega obredoslovja. Omikancu bode razjasnila marsikateri dan cerkvenega leta, zlasti pa bode ugajala duhovniku z obilico mnogovrstnega tehtovitega zrnja, ki ga lahko pridoma rabi na propovednici.

Slovanska knjižnica prinaša v svojem 9. snopiči povest iz življenja poljskega naroda, naslovljeno: »Zalostna svatba«, spisala *Valerija Morzkowska*, poslovenil *Pohorski*, in črtico »Kako sem izpovedoval Turke«, češki spisal *Jos. Holeček*, poslovenil † *Fr. Gestrin* — Prva povest ni dosti prida; tudi si nje naslova gledé na vsebino nikakor nismo mogli raztolmačiti. — V 10. snopiči je natisnjena »Osveta«, dôkaj zanimljiva povest iz ciganskega življenja v XV. stoletji, češki spisal *Dragotin Sašina*, poslovenil *Radoslav Knaflič*, in ličen obrazek s Slovaškega »Strijc Martineka«, češki spisala *Gabrijela Preissová*, poslovenil † *Fr. Gestrin*

Slovenska čitanka za četrti razred srednjih šol. Sestavil in izdal *dr. Jakob Sket*, c. kr. profesor. IV. Cena 80 kr. V Celovcu 1893. Tiskala in založila tiskarna Družbe sv. Mohorja. — Naučno ministerstvo je že odobrilo to najnovejšo učno knjigo.

Slovenska Talija. »Dramatično društvo« v Ljubljani je razposlalo svojim članom 58. zvezek »Slovenske Talije«. Vsebina: 1. »Prenočišče v Granadi«, romantiška opera v dveh dejanjih, spisal K. baron pl. Braun, uglasbil K. Kreutzer, poslovenil *Jožef Cimperman*, priredil *E. Gangl*; 2. »Čarostrelec«, romantiška opera v treh dejanjih, spisal Fr. Kind, uglasbil K. M. pl. Weber, preložil *A. Funtek*; 3. »Prodana nevesta«, komična opera v treh dejanjih, spisal K. Sabina, uglasbil B. Smetana, preložil *A. Funtek*.

Staroslovenski spomeniki. Prejeli smo brošurico z naslovom: Nekoliko bližki vrhu staroslovenskih pametnicí ot *D-rů V. Oblaků*. (Otpečatano iz IX kn. Sbornyků za narední umotvorenija, nauka i knižnina). Sofija, Državna pečatnica 1893. — O tem delu, v katerem g. dr. Oblak razpravlja staroslovenske spomenike, utegne naš list o priliki priobčiti posebno izvestje.

»Zur Würdigung des Altslovenischen«, tako se imenuje razprava, katero je g. dr. *V. Oblak* priobčil v 3. zvezku „Archiva“ za slovansko filologijo, knjiga XV., str. 338.—370. Ondu razpravlja mimo drugega o cod. Suprasliensis in o Glagol. Clozian.; sosebno zanimljivo pa je zaduje, t. j. VII. poglavje o domovini staroslovensčine; zakaj baš gledé na to vprašanje je treba dandanes soditi bistveno drugače nego pred 20 leti.

Iz šolskih izvestij. Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu nam je poslalo letno poročilo za šolsko in gospodarsko leto 1892./93. Slovenski in nemški pisano poročilo obseza I. Poročilo o šoli; II. Gozdarstvo; III. Poročilo o stavbah; IV. Izkaz pridelanih poljščin leta 1893./94. — Knjižici je pridejana slika tega deželnega zavoda, posebna priloga pa obseza tri lično izvedene načrte (šolsko posestvo na Grmu, šolski vinograd v Cerovcih in šolski vinograd v Trški gori).

Razpis pisateljske nagrade. Ocenjevalni odbor za mladinske spise pri »Zavezi slovenskih učiteljskih društev« razpisuje nagrado 100 kron za najboljšo povest slovenski mladini. Nagrada je darilo g. prof. *A. Besenška* v Plovdivu, ki zahteva, da bodi spis poučne vsebine v versko-nravnem zmislu, snov pa mu bodi, če mogoče, vzeta iz domačega življenja na kmetih. Pisatelju je lahko primer Slomškova povest »Blaže in Nežica«, kar se tiče zloga in snovi; izbere si pa tudi lahko navadno obliko povesti ali obliko dvogovora. Poleg obče didaktičkega zmotra se naglašaj v povesti spoštovanje do vere, ljubezen do národa in do bližnjika. Povest ne obsezaj menj nego tri in ne več nego